

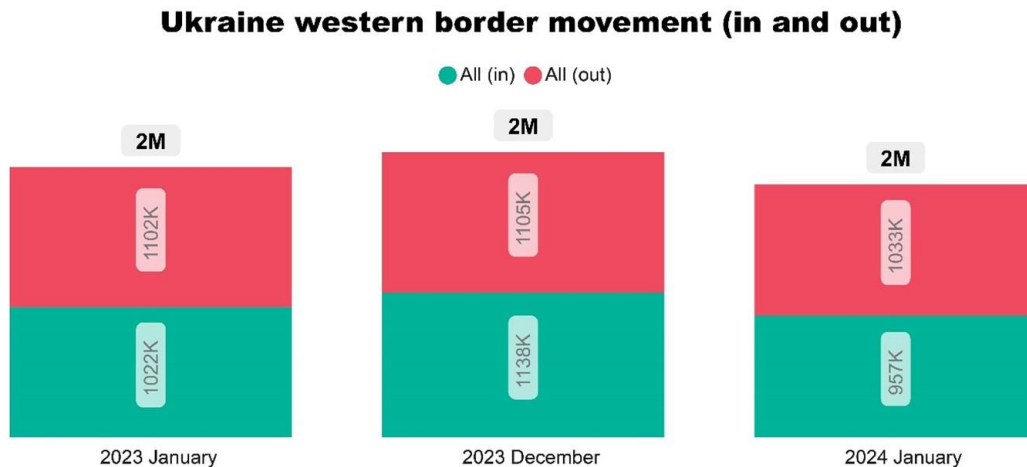

**МОНІТОРИНГ КОРДОНУ УВКБ ООН
НА МІЖНАРОДНИХ ПУНКТАХ ПЕРЕТИНУ КОРДОНУ
(Кордони між Україною, Молдовою та Європейським
Союзом)
Січень 2024 р.**

Фігура 1 .1 Спеціаліст з моніторингу кордону Благодійного фонду «Право на захист» надає консультації українцям, які перетинають кордон. Автор фото: Оксана Понамарова, «Право на захист».

З середини березня 2022 року УВКБ ООН та його місцеві ГО-партнери «Право на захист» (ПнЗ), НЕЕКА («НІКА») та «Десяте квітня» (ДК) провели моніторинг кордону на 30 пунктах пропуску між Україною та Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Молдовою. Групи моніторингу кордону надають інформацію, правову допомогу, консультації з питань захисту та соціальну підтримку людям, які залишають Україну в пошуках міжнародного захисту, а також тим, хто повертається в Україну.

1. ОГЛЯД: Транскордонні переміщення (в'їзд і виїзд)

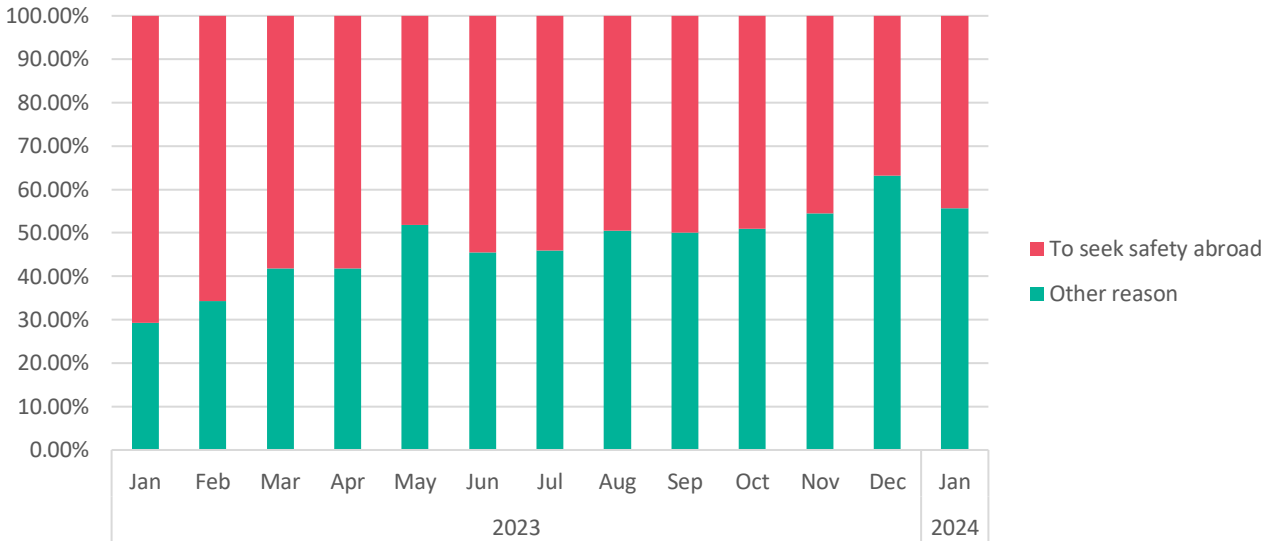
Фігура 2. Кількість людей, які перетнули міжнародний кордон з Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією. Цифра не включає дані про перетин кордону з Молдовою. Джерело: Державна прикордонна служба України (ДПСУ).

У січні 2024 року кількість людей як на в'їзд, так і виїзд через український кордон була дещо нижчою, ніж у січні-грудні 2023 року. З України виїхало більше людей, ніж в'їхало, оскільки **остаточна кількість людей, що виїхали з України становила 76 тис. осіб**. Натомість у грудні 2023 року **остаточна кількість людей, що в'їхали до України становила 33 тис. осіб**.

2. Ключові висновки

Загальні спостереження

Причини виїзду з країни. У січні 2024 року Групи моніторингу кордонів УВКБ ООН повідомили, що серед усіх опитаних осіб під час виїзду з України 44% вказали, що вони виїжджають, щоб знайти безпеку за кордоном, що є значним зниженням порівняно з 71% осіб, опитаних у січні 2023 року. Серед 56% осіб, які виїжджали з України з інших причин, найпоширенішими факторами були: відвідини родичів, ділові чи службові поїздки, відпустка, шопінг у сусідніх країнах або пошук медичних послуг за кордоном.

Фігура 3. Дані на основі моніторингу кордонів УВКБ ООН у 2024 році.

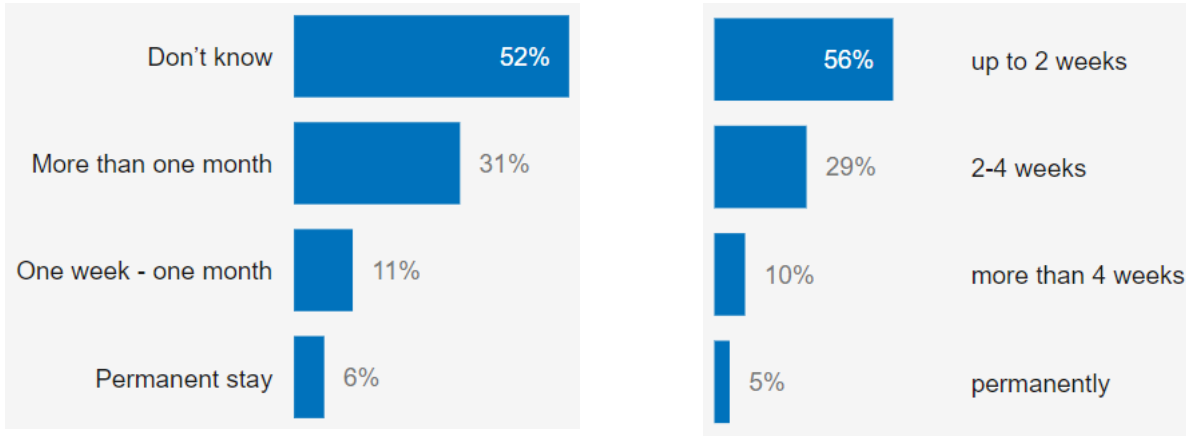
Побоювання щодо перебування за кордоном. Серед тих, хто втік у пошуках безпеки за кордоном, 43% респондентів заявили, що не хвилюються щодо того, щоб залишитися в інших країнах. Однак 57% виділили такі основні побоювання щодо свого перебування в будь-якій країні перебування: мовний бар'єр (23%); доступ до роботи та можливість заробляти на життя за кордоном (7%); наявність житла (5%); доступ дітей до школи/садка (5%); доступ до медичної допомоги (4%); розлучення сім'ї (1%).

Кількість людей, які виїжджають з України вперше. З 2022 року кількість людей, які виїжджають з України вперше, зменшується з 2022 року. У січні 2024 року серед респондентів, які шукають безпеки за кордоном, 27% повідомили, що виїжджають з України вперше, що нижче відповідних даних за грудень 2023 року (33%), середньорічний показник у 2023 році (44%) або середньорічний показник у 2022 році (67%).

Тривалість перебування за кордоном. У звітному періоді 52% респондентів, які шукали безпеки за кордоном, не визначилися щодо тривалості свого перебування за межами України, тоді як 31% зазначили, що залишають країну більше ніж на місяць. Серед біженців, які повертаються, 56% повідомили, що планують повернутися до країни перебування після перебування в Україні до двох тижнів, а 5% повідомили, що мають намір повернутися в Україну назавжди.

Планований термін перебування за межами України

Планований термін перебування після повернення в Україну

Таблиця 1 *Error! Bookmark not defined.*. Інформація відображає відповіді людей, які повідомили, що раніше покидали Україну в пошуках безпеки за кордоном.

Причини повернення. Основними причинами повернення були возз'єднання з родиною (51%), догляд за родичами, які залишилися в Україні (47%), перевірка безпеки особистого будинку/квартири (25%) та відсутність доступу до медичної допомоги в країнах, що надали притулок (24%). Ці причини не змінилися порівняно з груднем 2023 року.

Спостереження партнерів УВКБ ООН (на місці) у січні

- ✓ На пунктах пропуску (ПП) з Румунією та Молдовою в січні черг не спостерігалось, на відміну від грудня, коли через триваючу блокаду руху вантажівок на кордоні з Польщею утворилися великі черги, через що водії вантажівок змінювали маршрут їхні подорожі в/з України через інші країни.
- ✓ На ПП Устилуг-Зосін (Волинська область, кордон з Польщею) протягом перших двох тижнів січня спостерігалися великі черги, коли очікування сягало 24 годин. Збільшення трафіку відмічено і на інших ПП з Польщею в сезон зимових відпусток.
- ✓ Зросла кількість перетинів кордону мешканцями Донецької та Луганської областей, які залишають Україну без наміру повертатися через зруйноване житло.
- ✓ На ПП продовжується присутність персоналу місцевих військкоматів (ПМВ, колишніх військкоматів). Про відмову чоловікам у перетині кордону прикордонники сповіщають ПМВ. Різним групам чоловіків потрібні різні пакети документів:
 - a) Для людей з інвалідністю документ про інвалідність оновлюється станом на зараз.¹ Відновлений документ надається до відповідного ПМВ, який проставляє у військовому квитку штамп про непридатність чоловіка до військової служби у зв'язку з інвалідністю;
 - b) Багатодітним батькам, окрім свідоцтв про народження або документа, що підтверджує багатодітне батьківство, відповідний ПМВ проставляє у військовому квитку штамп про тимчасове відсторонення від військової служби. Досить часто таких батьків просять супроводжувати хоча б одну дитину. Були ситуації, коли матері, які проживають у сусідніх країнах з усіма дітьми, прибули на ПП з дитиною, перетнули кордон, а потім разом із батьком перетнули назад до країни перебування;
 - c) Чоловікам, які опікуються родичами з інвалідністю, необхідно мати повний пакет документів, включаючи акт догляду, підтвердження спільного проживання, а також штамп ПМВ у військовому квитку про тимчасове виключення з військового обліку.
- ✓ ДПСУ продовжує повідомляти про численні спроби чоловіків призовного віку перетнути зелений кордон, у тому числі про поодинокі випадки смерті чоловіків, намагаючись перетнути кордон, наприклад, у горах чи річці через суворі зимові умови. З України можливий перетин кордону дітьми віком від 16 до 18 років, але в'їзд до ЄС чи Молдови без супроводжень неможливий. У разі відмови в перетині кордону необхідна допомога в Україні, особливо коли пункт пропуску віддалений або в найближчому населеному пункті немає органів опіки та піклування.

3. Надано підтримку на прикордонних пунктах пропуску у січні 2024 року

¹Чинне законодавство передбачає, що під час воєнного стану немає необхідності поновлювати посвідчення про інвалідність. Це було введено для того, щоб люди продовжували отримувати допомогу по інвалідності. Щоправда, для чоловіків призовного віку це переглянуто: чоловіки 18-59 років зобов'язані оновити посвідчення про інвалідність із проходженням медкомісії.

У січні 2024 року партнери УВКБ ООН, «Право на захист», NEEKA та «Десяте квітня», здійснили 315 моніторингових візитів до ПП з Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Молдовою. Під час цих візитів партнери УВКБ ООН надали різні форми підтримки 1 382 особі, яка перетнула кордон. Ця підтримка включала низку послуг, у тому числі 1 289 випадків консультування щодо захисту та 282 випадків правової допомоги, 65 осіб отримали соціальний супровід та 14 особу отримали транспортні послуги.

Примітка до методології

Кількість опитаних у січні 2024 р.: 3 028 (з них 66% жінок 18-59 років, 24% чоловіків 18-59 років, 3% жінок 60+ років, 7% чоловіків 60+ років та 2% осіб з інвалідністю).

У середині березня 2022 року УВКБ ООН розгорнуло групи моніторингу кордону через місцевих партнерів-НГО для надання інформації та допомоги людям, які перетинають кордон із країнами ЄС (Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія) та Молдовою. Ці команди надають правову допомогу, консультації щодо захисту та соціальну підтримку людям, які залишають Україну в пошуках міжнародного захисту або повертаються в країну.

Моніторингові групи з питань захисту проводять індивідуальні бесіди з людьми, які виїжджають та в'їжджають з України. Метою цих співбесід є збір інформації про обставини особи, причини переїзду та її потреби у захисті. Методологія моніторингу кордону зосереджена на оцінці та реагуванні на захист і гуманітарні потреби людей, які перетинають кордон між Україною та країнами ЄС і Молдовою. Групи проводять інтерв'ю, збирають дані та надають необхідну підтримку з метою посилення заходів захисту та забезпечення благополуччя тих, хто перебуває в процесі переміщення.

Результати моніторингу ґрунтуються на індивідуальних інтерв'ю з людьми, які перетинають кордон, як на в'їзд, так і на виїзд з України, а також на інших спостереженнях прикордонників.

